

ЕТНОСОЦІОЛОГІЯ

Викладач: кандидат філософських наук, доцент кафедри Сорокіна Олександра Сергіївна

Кафедра: соціології, IV корпус, ауд. 309

E-mail: sorokina.soc@gmail.com

Телефон: (061) 228-75-58

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:	Соціологія Магістр						
Статус дисципліни:	Обов'язкова						
Кредити ECTS	3	Навч. рік:	2023-2024	Рік навчання	2	Тижні	14
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів	4	Лекційні заняття – 6 Практичні заняття – 6 Самостійна робота – 78			
Вид контролю:	Залік						
Посилання на курс в Moodle	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1870						
Консультації: особисті – понеділок, вівторок, з 13:00 до 14:00, Zoom, Moodle (форум курсу)							

ОПИС КУРСУ

Метою курсу «Етносоціологія» є формування у студентів цілісного уявлення щодо специфіки перебігу етносоціальних процесів у полі- та моноетнічних суспільствах, особливостях життєвого укладу етнічних груп та спільнот, особливостях впровадження мультикультурних політик.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Етносоціологія» є:

- ознайомлення студентів із специфікою предметного етносоціології та етносоціологічних досліджень;
- формування знання базових положень класичних та новітніх концепцій етносоціології;
- формування навичок соціологічного аналізу етнічних процесів;
- відпрацювання вмінь діагностики стану взаємодії етнічних груп у полікультурних суспільствах.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні **знати:**

- основні поняття та категорії курсу;
- методологію соціологічного дослідження етнічних процесів та феноменів;
- класичні та новітні концепції;
- механізми та напрямки розвитку системи;

здобувачі повинні вміти:

- діагностувати особливості міжкультурної комунікації у спільнотах;
- визначати детермінанти міжетнічних конфліктів та будувати сценарії їх розв'язання;
- аналізувати міграційні потоки та напрями трудової міграції
- прогнозувати динаміку розвитку міжетнічної взаємодії у різних типах суспільств;
- розробляти рекомендації щодо налагодження ефективних міжкультурних та міжетнічних відносин.

Змістове наповнення курсу, що викладається на лекційних і семінарських заняттях та засвоюється студентом під час самостійної роботи, забезпечує набуття **компетентностей:**

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК09. Здатність презентувати результати наукових досліджень і готувати наукові доповіді та публікації.

СК10. Здатність обирати методологію та зіставляти результати різних соціологічних досліджень.

СК11. Здатність аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, які є основою для формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності

Програмні результати навчання:

РН01 Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

РН02 Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

РН05 Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.

РН11 Обрати методологію та зіставити результати різних соціологічних досліджень.

РН12 Аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, як основу для формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани занять, методичні рекомендації до виконання завдань розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1870>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи (має 60 балів)

Участь у роботі практичних занять – має різнобічні форми та може бути реалізована у вигляді класичної доповіді, змістовного доповнення, участі у дискусії, відповіді на додаткові запитання. Вимоги до усних відповідей та їх оцінювання детально викладені у програмі курсу, що знаходиться на платформі moodle znu moodle znu <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1870>

Виконання завдань у системі moodle znu – відбувається за затвердженим графіком за тематикою курсу.

Участь у роботі практичних занять – має різнобічні форми та може бути реалізована у

Підсумкові контрольні заходи (має 40 балів):

Залікове тестування (має 20 балів). Передбачає підсумкове тестування за змістом курсу. Перелік питань для підготовки знаходиться Moodle <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1870>

Виконання індивідуального завдання (має 20 балів), виконується протягом семестру.

Усний захист індивідуального завдання (вимоги до написання знаходяться на платформі Moodle <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1870>

У разі виникнення питань щодо його виконання студент звертається за консультацією до викладача.

Перелік питань підсумкового контролю та методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання див. на сторінці курсу в Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1870>

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			
Змістовий модуль 1	Участь у семінарських заняттях	Протягом першого змістового модулю	5
	Виконання завдань у системі moodle		5
Змістовий модуль 2	Участь у семінарських заняттях	Протягом другого змістового модулю	5
	Виконання завдань у системі moodle		5
	Тестування у системі moodle	Тиждень 7	10
Змістовий модуль 3	Участь у семінарських заняттях	Протягом третього змістового модулю	5
	Виконання завдань у системі moodle		5
Змістовий модуль 4	Участь у семінарських заняттях	Протягом четвертого змістового модулю	5
	Виконання завдань у системі moodle		5
	Тестування у системі moodle	Тиждень 14	10
Підсумковий контроль (max 40%)			
<i>Залік</i>			20
<i>Захист індивідуального дослідницького завдання (робота з візуальної соціології)</i>			20
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
Тиждень 1 Лекція 1	Предметне поле етносоціології.	Участь у семінарських заняттях Виконання завдань у системі moodle	5 5
Тиждень 3 Семінар 2	Категоріально-термінологічний апарат етносоціології.		
Змістовий модуль 2.			
Тиждень 5 Лекція 2	Західна етносоціологія XIX-XX ст.	Участь у семінарських заняттях Виконання завдань у системі moodle Тестування у системі moodle	5 5 10
Тиждень 7 Семінар 3	Етногенез українського суспільства.		
Змістовий модуль 3			
Тиждень 9 Лекція 3	Міжетнічна взаємодія.	Участь у семінарських заняттях Виконання завдань у системі moodle	5 5
Тиждень 11 Семінар 3	Етнічні процеси.		
Змістовий модуль 4			
Тиждень 13-14	Структура етносу.	Виконання завдань у системі moodle Виконання завдань у системі moodle Тестування у системі moodle	5 5 10

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

- Масюк О. П. Рефлексивні студії європейських ціннісних систем : навч. посіб. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2021. 78 с.
- Підлісний М. М. Проблеми аксіології та шляхи їх вирішення : монографія. Дніпро : Біла К. О., 2020. 164 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0057831.pdf>.
- Суспільні цінності населення України в теоретичних і практичних вимірах : монографія / М. І. Михальченко, М. Є. Горелов, В. А. Гриневич [та ін.]. Київ : ПІЕНД, 2013. 336 с.
- Українське суспільство та європейські цінності: звіт за результатами соціологічного дослідження / Інститут Горшеніна ; Фонд імені Фрідріха Еберта. Київ, 2017. 44 с.
- Щербакова Ю. Е. Цінності об'єднаної Європи : монографія. Київ : Академія, 2014. 208 с.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

- Александрова О. Ф., Александров В. М. Модифікація ціннісних орієнтирів виховних систем в умовах війни. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. Вип. 89. С. 8–12. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/pedformtvorch2023n89/8.pdf>.
- Амельченко Н. А. Цінності об'єднаної Європи / ред. В. Шрамович. Київ : Лабораторія законодавчих ініціатив, 2013. 45 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052331.pdf>.
- Воробйова Л. Ціннісні орієнтації особистості в контексті соціокультурних трансформацій українського суспільства. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-*

політологічні студії. 2021. Вип. 38. С. 30–35.
URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/2020/scachano/VLUFPS/VLUFPS2021n38/5.pdf>.

4. Гавеля О. М. Трансформація культурних цінностей обдарованої особистості в сучасному суспільстві : автореф. дис. ... д-ра культурол. : 26.00.01 : захищ. 25.01.18. Київ, 2018. 40 с.

5. Жулинський М. Г. Духовна ситуація в Україні : формування нових ціннісних орієнтацій українського суспільства. *Нація. Культура. Література* : нац.-культурні міфи та ідейно-естет. пошуки укр. літ. : [зб. ст.] / НАНУ, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 2020. С. 147–151.

6. Заредінова Е. Р. Формування соціокультурних цінностей студентів в освітньому середовищі закладу вищої освіти: теорія та методика : монографія / НАПНУ, Ін-т проблеми виховання. Київ : Слово, 2020. 372 с.

7. Кузнєцова Т. В. Аксиологія соціальних комунікацій : навч. посіб. Суми : СумДУ, 2012. 300 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Masuk/0047286.pdf>.

8. Лазарева А. О., Юшкевич Ю. С. Морально-етичні цінності громадянського суспільства : монографія / наук. ред. Є. Р. Борінштейн. Одеса : ВМВ, 2016. 260 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Yushkevich/0043127.pdf>.

9. Нагорна Л. П. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань : монографія. Київ : ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. 272 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi55/0040922.pdf>.

10. Перетятко В. А. Волонтерство та формування духовних цінностей і ціннісних орієнтацій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. 2014. Вип. 43. С. 386–392.

11. Рашидов С. Ф. Виховання у студентської молоді цінностей громадянського суспільства : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 : захищ. 26.03.13. Луганськ, 2013. 40 с.

12. Соціально-філософські проблеми модернізації українського суспільства з перспективи європейських цінностей : монографія / А. М. Єрмоленко, Ю. А. Бауман, В. В. Шамрай [та ін.]. Київ : Наукова думка, 2021. 440 с.

13. Чутова Н. П. Можливості кореляції ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді. *Матеріали науково-методичного семінару з питань управлінських компетенцій викладачів освітніх закладів різного рівня* : 19 листопада 2014 року, м. Кривий Ріг. Кривий Ріг, 2014. С. 96–99.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Bozeman B., Crow M. M. *Public Values Leadership : Striving to Achieve Democratic Ideals*. Baltimore : Johns Hopkins University Press, 2021. 359 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052971.pdf>.

2. Frischhut M. *The Ethical Spirit of EU Values : Status Quo of the Union of Values and Future Direction of Travel*. Cham : Springer, 2022. 268 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051437.pdf>.

3. Halman L., Reeskens T., Sieben I., Van Z. M. *Atlas of European Values : Change and Continuity in Turbulent Times*. Tilburg : Open Press Tilburg University, 2022. 187 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi76/0056841.pdf>.

4. Riedener S. *Uncertain Values : An Axiomatic Approach to Axiological Uncertainty*. Berlin : De Gruyter, 2021. 169 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051436.pdf>.

5. *Value Incommensurability : Ethics, Risk, and Decision-Making* / edited by H. Andersson, A. Herlitz. New York : Routledge, 2022. 269 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051328.pdf>.

6. *Values – Politics – Religion: The European Values Study : In-depth Analysis – Interdisciplinary Perspectives – Future Prospects* / R. Polak, P. Rohs (eds.). Cham : Springer, 2023. 533 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi76/0056843.pdf>.

7. *Values and Behavior : Taking a Cross Cultural Perspective* / S. Roccas, L. Sagiv (eds.). Singapore : Springer, 2017. 255 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi65/0048267.pdf>.

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ¹

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування занять обов'язкове.

Завдання мають бути виконані в зазначені терміни.

Пропуски занять, незалежно від причини підлягають відпрацюванню у години консультацій.

За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтесь з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Під час занять персональні електронні пристрої (телефони, ПК) можна використовувати лише за умови виробничої необхідності (за погодженням з викладачем). Мобільні телефони повинні бути переведені на беззвучний режим. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розмішуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених Кодексом академічної доброчесності ЗНУ: <https://tinyurl.com/yaбyк4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>;

Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ:
<https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога Марті Ірини Вадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: Борисов Костянтин Борисович
Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. (061) 228-75-50

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocnu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>